

1 כְּוֹתִיחָה דְרַב פְּסִי סֵטְתָּרָא, דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוי, בֵּית הַקִּנְסָת
2 מוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ בֵּית הַתְּפִלָּה. מַסִּיקָה הַגְמָרָא: אֲבָן שְׁמַע מִיָּנָה כִּרְב
3 פְּסִי.
4 מַחְלֻקֶת נֹסֶפֶת בַּעֲנִין זֶה: דְּרַשׁ בַּר קַפְרָא, מָאֵי דְקִתְּבִין עַל נְבוֹזָרָדָן
5 בַּחוּרְבֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָרָאשׁוֹן (מַלְכִים ב' כה ט) וַיִּשְׁרֹף אֶת בֵּית ה' וְאֶת
6 בֵּית הַמִּלֵּךְ וְאֶת כָּל בְּתֵי יְרוּשָׁלַם וְאֶת כָּל בֵּית גְּדוֹל שְׂרָף בָּאֵשׁ, וַיֵּשׁ
7 לְדֹרוֹשׁ, 'בֵּית ה' זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבֵית הַמִּלֵּךְ' אֵלּוּ פְּלִטְרִין
8 (אֶרְמוֹנוֹת) שֶׁל כֹּלָה, וְאֶת כָּל בְּתֵי יְרוּשָׁלַם הֵינּוּ בְתֵי הַמְּגוּרִים
9 כְּמִשְׁמָעָן, וּבִדְרָשׁ הַתִּיבּוֹת 'וְאֶת כָּל בֵּית גְּדוֹל שְׂרָף בָּאֵשׁ' נַחֲלֻקוּ
10 רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוי, חֲדָ אֶמַר, שֶׁהַכּוֹנֵה לְמִקְדָּשׁ שְׁמִנְדְּלִין בּוֹ
11 תּוֹרָה – בֵּית הַמְּדֻרָשׁ, שֶׁעַל יְדֵי לִימּוּד הַרְבִּים בּוֹ הַתּוֹרָה מֵתַגְדֵּלָת, וְחֲדָ
12 אֶמַר שֶׁהַכּוֹנֵה לְמִקְדָּשׁ שְׁמִנְדְּלִין בּוֹ תִפְלָה – בֵּית הַכְּנֶסֶת, שֶׁבּוֹ
13 מֵתַפְלָלִים רַבִּים שֶׁתִּפְלִתָם מְקוּבֵּלָת יוֹתֵר. מִבְּאֵרֶת הַגְמָרָא: מָאֵן
14 דְּאָמַר שְׁמַגְדִּילִים בּוֹ תּוֹרָה, מְקוּרוֹ מְדֻכָּתִים (וַיִּשְׁעִיה מִב' כא) 'ה' הִפִּין
15 לְמַעַן צַדִּיק וַיְגַדֵּל תּוֹרָה וַיִּאֲדִיר, וּמִבְּאֵרֶת שֶׁשֶׁ מְקוֹם שֶׁהַתּוֹרָה
16 מֵתַגְדֵּלָת, וּמָאֵן דְּאָמַר שְׁמַגְדִּילִים בּוֹ תִפְלָה, מְקוּרוֹ מְדֻכָּתִים (מַלְכִים ב'
17 ח ד) 'סִפְּרָה נָא לִי אֵת כָּל הַגְּדוּלוֹת אֲשֶׁר עָשִׂה אֱלֹהִים', וְאֵלִישֶׁעַ דְּעָבַד
18 תַּחֲתֵית בֶּן הַשּׁוֹנֵמִית בְּרַחֲמֵי – בַּתִּפְלָה הוּא דְּעָבַד זֹאת (שֵׁם ד' לג-לה),
19 וּמִבְּאֵרֶת שֶׁנֶּאֱמַר לִשׁוֹן 'גְּדוּלוֹת' עַל תִּפְלָה.
20 מוֹכִיחָה הַגְמָרָא: תִּפְתִּימִים – יֵשׁ סִימָן דְּרַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוי הוּא דְּאָמַר
21 שֶׁהוּא מְקוֹם שְׁמִנְדְּלִין בּוֹ תּוֹרָה, דְּאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוי, בֵּית
22 הַקִּנְסָת מוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ בֵּית הַתְּפִלָּה, שְׁקֻדּוּשַׁת בֵּית הַמְּדֻרָשׁ גְּדוּלָה
23 יוֹתֵר. מַסִּיקָה הַגְמָרָא: אֲבָן שְׁמַע מִיָּנָה שֶׁאִמַר ש'בֵּית גְּדוֹל' הוּא בֵּית
24 הַמְּדֻרָשׁ שְׁקֻדּוּשׁוֹ גְּדוּלָה יוֹתֵר.
25 שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה: אֲבָל מְכַרּוֹ תּוֹרָה לֹא יִקְחוּ סְפָרִים וְכו'.
26 בְּמִשְׁנָה מִבְּאֵרֶת שֶׁאִם מְכַרּוֹ דְּבַר קֹדֶשׁ צָרִיךְ לְקַנּוֹת בְּדַמּוֹ דְּבַר
27 שְׁקֻדּוּשׁוֹ גְּדוּלָה יוֹתֵר. הַגְמָרָא מְבַאֵה סֶפֶק בַּעֲנִין זֶה: אִי־יִצְעָא לְהוּ,
28 מַהוּ לְמַבּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה יִשָּׁן שְׂרָאֵי לְקֻדְּוֹת בּוֹ וְלִיקָחָ בּוֹ – בְּדַמּוֹ סֶפֶר
29 תּוֹרָה הָדָשׁ. בִּיאוּר הַסֶּפֶק: הָאֵם בֵּינָן דְּלֹא מַעֲלִי לִיה לְדַמּוֹ לְקֻדּוּשָׁה
30 גְּדוּלָה יוֹתֵר אֶסְוֵר, אִי דְלִקָּמָא שֶׁבִּסְפֵּר תּוֹרָה בֵּינָן דְּלִיקָמָא לְעֻלּוּי לְדַמּוֹ
31 לְעִלּוּיָא אֲחֵרָנָא, שֶׁהָרִי אֵין קֻדּוּשָׁה גְּדוּלָה יוֹתֵר, שְׁפִיר דְּמֵי, וְלֹא
32 נֶאֱמַר בּוֹ הַדִּין שֶׁשֶׁ לְהַעֲלוֹת דְּמֵי לְקֻדּוּשָׁה גְּדוּלָה יוֹתֵר.
33 הַגְמָרָא רּוֹצֵה לְפִשּׁוֹת מִמִּשְׁנֵיתָה: תָּא שְׁמַע, שְׁשֵׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵיתָה, אֲבָל
34 מְכַרּוֹ תּוֹרָה לֹא יִקְחוּ סְפָרִים, וּמְדוּקָא, שְׁדוּקָא סְפָרִים – נְבִיאִים
35 וְכַתּוּבִים הוּא דְּלֹא יִקְחוּ בְּדַמּוֹ סֶפֶר תּוֹרָה שְׁקֻדּוּשׁוֹ גְּדוּלָה מֵהֶם,
36 תָּא תּוֹרָה בְּתוֹרָה שְׁקֻדּוּשָׁתָהּ שׁוֹה, שְׁפִיר דְּמֵי לְקַנּוֹת.
37 דּוּחָה הַגְמָרָא: הַדִּין בְּתַנּוּתָהּ הוּא בְּדִעָבָד כְּשֶׁמְכַרּוֹ כִּבְר סֶפֶר
38 תּוֹרָה, וְאוֹ אֲבָן מוֹתֵר, וְכִי קָא מִי־צִעָא לָן מַה הַדִּין בּוֹה לְבִתְחֵלָתָהּ,
39 הָאֵם מוֹתֵר לְמַכּוֹר וּלְקַנּוֹת בְּדַמּוֹ אַחֵר.
40 רּוֹצֵה הַגְמָרָא לְפִשּׁוֹת מִמִּקּוֹם אַחֵר: תָּא שְׁמַע, שְׁשֵׁנִינוּ בְּבִרְיֵיתָא,
41 גּוֹלְלִין סֶפֶר תּוֹרָה בְּסִטְפָּחוֹת הוֹמְשִׁין – סֶפֶר תּוֹרָה הַמְּחֻלָּק
42 לְחֹמֶשִׁים, שֶׁמַּעֲלֵם לְקֻדּוּשָׁה גְּדוּלָה יוֹתֵר, וְכֵן הוֹמְשִׁין בְּסִטְפָּחוֹת
43 נְבִיאִים וְכַתּוּבִים, אֲבָל לֹא נְבִיאִים וְכַתּוּבִים בְּסִטְפָּחוֹת הוֹמְשִׁין,
44 שְׁמוּרִידִין מִקְדּוּשָׁתָהּ, וְכֵן לֹא הוֹמְשִׁין בְּסִטְפָּחוֹת סֶפֶר תּוֹרָה. קִתְּנֵי
45 מִיָּתָה, גּוֹלְלִים סֶפֶר תּוֹרָה בְּסִטְפָּחוֹת הוֹמְשִׁין, וּמְדוּקָא, בְּסִטְפָּחוֹת
46 הוֹמְשִׁין אֵין, אֲךָ בְּסִטְפָּחוֹת סֶפֶר תּוֹרָה אַחֵר לֹא, וְאֵם כֵּן הוּא הַדִּין
47 שֶׁאִסּוּר לְמַכּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה וּלְקַנּוֹת בְּדַמּוֹ אַחֵר.
48 דּוּחָה הַגְמָרָא: לֹא נִיתַן לְדִיִּיק כֶּךָ, שֶׁכֵּן אִיקָא סִיפָא, וְלֹא הוֹמְשִׁין
49 בְּסִטְפָּחוֹת סֶפֶר תּוֹרָה, וּמִשְׁמַע שְׁדוּקָא זֶה אִסּוּר, תָּא תּוֹרָה בְּתוֹרָה
50 שְׁקֻדּוּשָׁתָהּ שׁוֹה שְׁפִיר דְּמֵי, וְלִדְוִיפֵךְ מִזְּמִידִיק מִן הָרִישָׁא. מַסִּיקָה
51 הַגְמָרָא: אֵלּא וְדֹאֵי מִקָּה לִיקָמָ לְמִי־שְׁמַע מִיָּנָה אֵת הַדִּין בּוֹה.
52 רֹאִיָּה אַחֲרָת: תָּא שְׁמַע, שְׁשֵׁנִינוּ בְּבִרְיֵיתָא, מִיָּחִין סֶפֶר תּוֹרָה עַל גְּבִי
53 סֶפֶר תּוֹרָה וְסֶפֶר תּוֹרָה עַל גְּבִי הוֹמְשִׁין, וְהוֹמְשִׁין עַל גְּבִי נְבִיאִים
54 וְכַתּוּבִים, אֲבָל לֹא נְבִיאִים וְכַתּוּבִים עַל גְּבִי הוֹמְשִׁין וְלֹא הוֹמְשִׁין עַל
55 גְּבִי סֶפֶר תּוֹרָה, שְׁקֻדּוּשָׁתָם גְּדוּלָה יוֹתֵר. וּמְדוּקָא, שֶׁסִּפֵּר תּוֹרָה עַל
56 גְּבִי סֶפֶר תּוֹרָה מוֹתֵר לְהַנִּיחַ, וְאֵם כֵּן הוּא הַדִּין שֶׁמוֹתֵר לְקַנּוֹת
57 בְּדַמּוֹ סֶפֶר תּוֹרָה אַחֵר.
58 דּוּחָה הַגְמָרָא: הִתְּנָה קְאָמְרָת לְהַבִּיא מִמִּנָּה רֹאִיָּה, אֵין לְהוֹכִיחַ
59 מִמִּנָּה שֶׁכֵּן שְׁאֵנִי הִתְּנָה דְּלֹא אֲפֻשֶׁר שֶׁלֹּא לְהַנִּיחַ סֶפֶר תּוֹרָה עַל גְּבִי

סֶפֶר תּוֹרָה, דְּאֵי לֹא תִיקָמָ הֵכִי, מִיָּכְרָה הֵכִי בְּרִיכָתָהּ – כִּיצַד גּוֹלְלִים
סֶפֶר תּוֹרָה, וְהָא קָא יִתִּיב דְּפָא אֲחֵרָיָה – הָרִי דָּף נִגְלַל עַל חֲבִירוֹ,
אֵלּא וְדֹאֵי בֵּינָן דְּלֹא אֲפֻשֶׁר לְגַלּוֹל בְּלֹא זֶה שְׁרִי, הָכָא נָפִי בֵּינָן
שְׁפַעֲמִים דְּלֹא אֲפֻשֶׁר לְהוֹזֵהר שֶׁלֹּא יִהְיוּ מוֹנִחִים סִפְרֵי הַתּוֹרָה זֶה עַל
זֶה שְׁרִי, וְאֵין לְפִשּׁוֹת מִכָּךְ לַעֲנֵן קִנְיַת סֶפֶר תּוֹרָה.
רֹאִיָּה אַחֲרָת: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבָּה בַר בַּר חֲנָה אֶמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוֹם
רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זִמְבִּילָא, לֹא יִמְכּוֹר אָדָם סֶפֶר תּוֹרָה יִשָּׁן לִיקָח בּוֹ הָדָשׁ,
וּמְפֹרֵשׁ שֶׁאִסּוּר.
דּוּחָה הַגְמָרָא: הָתָם אִסּוּר מִשּׁוֹם שְׁחֻשָׁשִׁים לְפִשְׁעוֹתָא, שֶׁמָּא
לְאַחֵר שִׁימְכּוֹר יִפְשַׁע וְלֹא יִקְנֵה אַחֵר וּמִתּוֹךְ כֶּךָ יִפְסְדוּ הַדְּמִים, וְכִי
קְאָמְרִין שִׁישׁ סֶפֶק, בִּנְיָן דְּקִתְּבִין וּפְנָה לְאִי־פְרוּקִין – שִׁישׁ סֶפֶר תּוֹרָה
חֲדָשׁ בְּבֵית הַסּוּפֵר, וּרְצָה לְמַכּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה יִשָּׁן שְׁבִידוֹ כְּדִי
לְקַנּוֹתוֹ, מָאֵי – מַה הַדִּין בּוֹה.
רֹאִיָּה אַחֲרָת: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוֹם רַבִּי מָאִיר, אֵין מוֹכְרִין
סֶפֶר תּוֹרָה, אֵלּא כְּדִי לְלַמּוֹד תּוֹרָה וְלַהֲתַפְרֵס מִדְּמִי, וְיִשְׁיֵאָה לּוֹ
דְּמִים כְּדִי לִישָׂא אִשָּׁה, וְכִשֶּׁם שְׁמוֹתָה כְּדִי לְלַמּוֹד תּוֹרָה, הוּא הַדִּין
שֶׁמוֹתֵר כְּדִי לְקַנּוֹת בְּדַמּוֹ סֶפֶר תּוֹרָה אַחֵר, וְשְׁמַע מִיָּנָה שֶׁלְּמַכּוֹר
סֶפֶר תּוֹרָה בְּתַמּוּרָה לְסֶפֶר תּוֹרָה שְׁפִיר דְּמֵי.
דּוּחָה הַגְמָרָא: דְּלִקָּמָ שְׁאֵנִי לְמַכּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה שְׁמוֹתֵר לְמַכּוֹר עֲבוּרוֹ סֶפֶר
תּוֹרָה, שְׁחֵלְפִיד מְכִיא לְיָדִי מַעֲשָׂה, וְלִישָׂא אִשָּׁה נָפִי הַתִּירוֹ מִשּׁוֹם
ש'לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשִׁבְתָּ יִצְרָה' (וַיִּשְׁעִיה מִז' יח), אֲבָל לְמַכּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה
בְּתַמּוּרָה לְסֶפֶר תּוֹרָה לֹא, וְלֹא נִפְשַׁת הַסֶּפֶק.
בְּרִיִּיתָא בַּעֲנִין מְכִירַת סֶפֶר תּוֹרָה: תִּנּוּ רַבָּנָן, לֹא יִמְכּוֹר אָדָם סֶפֶר
תּוֹרָה, אִם עַל פִּי שְׁאֵנִי צָרִיךְ לוֹ כְּגוֹן שִׁישׁ לוֹ אַחֵר. יִתֵּר עַל כֵּן אֶמַר
רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן זִמְבִּילָא, אֲפִילוּ אֵין לוֹ מַה יִּאֲכַל, וְיִמְכּוֹר סֶפֶר תּוֹרָה אוֹ
בְּתוֹ לְשִׁפְחוֹת, אֵינוֹ רּוֹצֵה בְּדַמּוֹהֶם סִימָן בְּרִכָּה לְעוֹלָם.
שְׁנֵינוּ בְּמִשְׁנָה: וְכֵן בְּמִתְרִיבֵיהֶן.
הַגְמָרָא מְגַבִּילָה דִּין זֶה: אֶמַר רַבָּא, לֹא שְׁנֵינוּ שְׁגַם בְּדַמּוֹ שֶׁנִּשְׁאָרוֹ
מִמְכִּירַת דְּבַר קֹדֶשׁ יֵשׁ לְקַנּוֹת דְּבַר שְׁקֻדּוּשָׁה גְּדוּלָה יוֹתֵר, אֵלּא
כְּשִׁפְכְּרוּ וְקִנּוּ וְהוֹתִירוּ חֶלֶק מִדְּמֵי הַמְכִּירָה שֶׁלֹּא הוֹצִרְכוּ לְשַׁלֵּם
עַל הַדְּבַר שֶׁקִּנּוּ, אֲבָל אִם נָבּוּ מַעוֹת מִן הַצִּיּוּר לְקַנּוֹת סֶפֶר תּוֹרָה,
וְהוֹתִירוּ מִזֶּה לְאַחֵר קִנְיָתוֹ, מוֹתֵר לְקַנּוֹת בּוֹה דְּבַר שְׁקֻדּוּשָׁה
פְּחוּתָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהָרִי עֲרִידִין לֹא הִשְׁתַּמְשׁוּ בָּהֶם לְקֻדּוּשָׁה חֲמוּרָה.
אֲבִי מַקְשָׁה עַל דְּבָרֵיהֶן: אִי־יִצְעָא אֲבִי, שְׁשֵׁנִינוּ בְּבִרְיֵיתָא לְגַבִּי
מְכִירַת דְּבַר קֹדֶשׁ, בְּפָה דְּבָרִים אֲמִידִים שְׁצִירִין לְהַעֲלוֹת דְּמֵי
לְקֻדּוּשָׁה חֲמוּרָה, דּוּקָא כְּשֵׁלֹא הִתְּנֵנוּ שִׁישְׁתַּמְשׁוּ בּוֹה לְדְבַר
שְׁקֻדּוּשָׁתוֹ פְּחוּתָה, אֲבָל אִם הִתְּנֵנוּ כֶּךָ, אֲפִילוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם
לְדוּכְסוּסָא מוֹתֵר. הַגְמָרָא מְבַיֵּנָה שְׁמוּכֹרָה שְׁמוּדוּבָר בְּמוֹתֵר
הַמַּעוֹת, שֶׁהָרִי לְגַבִּי הַמַּעוֹת עֲצָמָם שְׂרוּצִים לְקַנּוֹת בּוֹה מְפֹרֵשׁ
בְּמִשְׁנָה שִׁישׁ לְהַעֲלוֹת לְקֻדּוּשָׁה גְּדוּלָה יוֹתֵר, וְאֵין מוֹעִיל עַל זֶה
תְּנַאי. וּמִבְּרִית הַגְמָרָא: הֵכִי דְּמֵי, אֲלִיקָמָ שְׁמוּדוּבָר כְּשִׁפְכְּרוּ
וְהוֹתִירוּ, כִּי הִתְּנֵנוּ מָאֵי תִנּוּ, הָרִי יֵשׁ לְמַעוֹת דִּין קֻדּוּשָׁה כְּמִבְּאֵרֶת
בְּמִשְׁנָה, אֵלּא וְדֹאֵי מְדוּבָר כְּשִׁנְבּוּ וְהוֹתִירוּ, וּמְדוּקָא מִן הַבְּרִיִּיתָא,
מַעֲשָׂא שְׁמוֹתֵר לְעִשׂוֹת בָּהֶם כְּרֻצָּנָם, מִשּׁוֹם דְּהִתְּנֵנוּ, תָּא לֹא הִתְּנֵנוּ,
לֹא, וְקִשָּׁה עַל רַבָּא שֶׁהִתִּיר בְּכָל אֹפֶן.
מִתְרַצַּת הַגְמָרָא: לְעוֹלָם מְדוּבָר בְּבִרְיֵיתָא כְּשִׁפְכְּרוּ וְהוֹתִירוּ, וְהֵכִי
קְאָמַר, בְּפָה דְּבָרִים אֲמִידִים, כְּשֵׁלֹא הִתְּנֵנוּ שְׁכִיעָה מוֹכִי הָעִיר בְּסַעֲמָד
אֲנָשִׁי הָעִיר, אֲבָל אִם הִתְּנֵנוּ שְׁכִיעָה מוֹכִי הָעִיר בְּסַעֲמָד אֲנָשִׁי הָעִיר,
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַמּוֹ הַנּוֹתִירִים, אֲפִילוּ לְדוּכְסוּסָא נָפִי מוֹתֵר.
הַגְמָרָא מְפַרְשֵׁת מִזֶּה 'דּוּכְסוּסָא' אֶמַר לִיה אֲבִי לְהוֹרָא מְרַבָּנָן דְּהָתָה
מְסַדֵּר מִתְּנִיתָא – אַחַד הַחֲכָמִים שֶׁסִּידֵר בְּרִיִּיתוֹת קִמְיָה דְּרַבִּי שְׁשִׁתָּה,
מִי שְׁמִיעַ לָךְ מִרְבִּי שְׁשִׁתָּה מָאֵי פִירוּשׁ 'דּוּכְסוּסָא'. אֶמַר לִיה, הֵכִי אֶמַר
רַבִּי שְׁשִׁתָּה, פִּירוּשׁוֹ פִּירוּשָׁא דְּקִתְּבָא – רּוֹכֵב סוּס שֶׁל הָעִיר, וּמוֹמֵן
לְאַנְשֵׁי הָעִיר לְשׁוֹלוֹת לְמוֹשֵׁל הָעִיר בַּעַת הַצּוּרִךְ.
לִימּוּד מִמַּעֲשָׂה זֶה: אֶמַר אֲבִי לְאַחֵר שֶׁשְׁמַע זֹאת, הִלְכָה, תָּא צוֹרָבָא
מְרַבָּנָן – תְּלַמִּיד חֲכָם צַעִיר דְּשָׁמַע לִיה מִילָתָא – דִּין מִסּוּם וְלֹא יָדַע
פִּירוּשָׁא, לִישְׁיִלָה קִמְיָה דְּשִׁבְכִית קִמְיָה רַבָּנָן – שִׁישְׁאֵל אֵת הַמַּצִּיּוֹ
תְּדִיר לְפָנֵי חֲכָמִים, דְּלֹא אֲפֻשֶׁר דְּלֹא שְׁמִיעַ לִיה אֵת פִּירוּשׁ הַדְּבַר מִן
גְּבִירָא רַבָּה.

וכן תמצא בגאולתנו העתידה שלשה קצים בספר דניאל: אלף ק"נ, אלף ר"צ, אלף של"ה, הוא שכתוב תחלה: ויאמר אחד קדוש¹ לפלמוני המדבר עד מתי החזון התמיד והפשע שומם תת וקדש וצבא מרמס, ויאמר אלי עד ערב בקר אלפים ושלוש מאות ונצדק קדש², חשוב ימים ולילות³ ביחד, וכיון שנחלקם בימים הרי אלף ק"נ שנה⁴, וכתוב: ומעתה הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם ימים אלף מאתים ותשעים⁵, וכתוב אחריו: אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה⁶.

והיתה הסבה מאת הקב"ה שהיתה גאולת מצרים על ג' קצים כדי לחזק ידינו הרפות בגלותנו זה, ושלא נאמר: אבדה תקותנו נגזרנו לנו⁷, כי מאחר שנתברר לנו כי שלשה קצים אלו של גאולת מצרים שלשתן היו אמת, כי עלינו להאמין כי שלשה קצים המפורשין בדניאל בגאולתנו העתידה כלם אמת אע"פ שיש שם מדות וחשבונות מתחלפות, וע"כ נגזרו כאן וכאן ג' קצים, שאם יזכו יהיו נגאלין בראשון, ואם לא יזכו בראשון יזכו בשני, ואם לא יזכו בשני יזכו בשלישי, ואי אפשר שתאחר הגאולה מן הקץ הקצוב האחרון ואילך. רבינו חננאל, מובא ברבינו בחיי

יתכן חשבון זה של הר"ח, כי כן מסיים רבינו שדעה זו היא של הר"ח (ועיין לעיל בפרשת ויגש מו, ח, שגם כן רמז לשיטה זו, ע"ש ביאורים ד"ה וכבר ידעת). ולא מצאתי דעה זו שהוזכרה בשום מקום (והחכם שי"ר באספו את הליקוטים של פירוש ר"ח השמיטו, וגם בת"ל לא מצאתי רמז לשיטה זו). שוב ראיתי שב"תורת חיים" הרגיש בזה דמלידת יצחק לא היו אלא ת' שנה והניח בצ"ע. ועיין עוד בפירוש הקצר לראב"ע מה שמביא בשם רב סעדי גאון שחשבון ת"ל הוא מיום שיצא אברהם אבינו מארץ כשדים. והחשבון ת' הוא מיום שעמד בו אברהם כשאמר לו השם "ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה". והנה מזה שנדע לנו כי ר"ח הלך בעקבות ר"ס. עוד תהי' התימה יותר גדולה למה חולק עליו בזה.

(3) אחד מן המלכים (רש"י).

(4) דניאל ח, יג-יד.

(5) היינו "ערב בקר" (שנאמר בדניאל ח, יד).

(6) שהרי חצי 2300 הוא: 1150.

(7) שם יב, יא.

(8) שם יב.

(9) יחזקאל לו, יא. – ועיין לעיל ברבינו בחיי פרשת לך לך יז, כ, שגם שם הביא מרבינו חננאל דברים יקרים מוזקים לב בגאולה העתידה.

יב, כב – ולקחתם אגודת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר

א. ולקחתם אגודת אזור. איתא במכילתא ר"ש אומר ארבעה מזבחות היו משקוף ושתי המזוזות וסף שהוא אסקופה, וכבר כתבנו לעיל שמשקוף ושתי המזוזות היו נגד אברהם יצחק ויעקב כמבואר בזוהר (עי' ש"ר א, לו), יש לומר שדם אשר בסף על אסקופה יסוד הבית שמרמז על יוסף והוא כי אזור מספרו י"ו ועם אותיות סף הוא בבחינת יוסף, ואפשר שהי' לכפר על מכירת יוסף דכתיב בו (בראשית מב, כב) וגם דמו הנה נדרש ולכן נצטוו על דם מילה ודם פסח כדכתיב (יחזקאל טו, ו) ואומר לך בדמייך חיי, ועמ"ש לעיל עוד כי שתי המזוזות היו מרמזים על בתי מקדשים ראשון ושני והמשקוף על בית שלישי שיבנה במהרה בימינו, והסף הי' מרמז למזבח שבשילה שהי' בחלקו של יוסף.

פנים יפות

יב, מ – ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה

ב. ומושב בני ישראל. מצינו בגאולת מצרים שלשה קצים, והם: ת' שנה, ת"ל שנה, רד"ו שנה. ת' שנה נמנים מתחלת גרות זרע אברהם עם ענים ודלותם ולחצם של בניו, שנאמר: ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה¹, ובזה נכלל גרות ועבדות. ת"ל שנה הם נמנים מיצחק משעה שנולד². רד"ו שנה הם שישבו במצרים מנין רד"ו.

(1) בראשית טו, יג.

(2) כן מצאתי בכל ד"ר. אבל הוא תמוה מאד, כי כל המפרשים (רש"י וראב"ע בפירוש הארוך ורמב"ן) וגם המדרשים (סדר עולם פרק ג, מכילתא פסחא פרשה יד, ועיין תורה שלימה לך לך טו, הערה קמב) וגם הרמב"ם ב"אגרת תימן" (הוצ' מוסד הרב קוק עמוד קנד), וגם רבינו בתוכם (עיין לעיל פרשת לך לך טו בסוף פסוק יד), מולם פה אחד שמשנולד יצחק עד שיצאו ממצרים היו ארבע מאות שנה בשוה (והחשבון הוא בדיק: יצחק הי' ס' שנה בלדת רבקה את יעקב, ויעקב הי' ק"ל שנה, וישראל עמדו שם רד"ו שנה, הרי ת). והחשבון ת"ל הוא מגזירת בין התתרים. ואם כן איך

המשך ביאור למס' מגילה ליום שבת קודש עמ' א

11 תִּתֵּן לְעֶנְי אוֹתָהּ הָעִיר, שְׁחִיחִיד בְּטֹל אֶצֶל הַמָּקוֹם וְדִין צְדָקָה יַחֲדִיד
12 כְּשֶׁאֵר צְדָקוֹת שֶׁל בְּנֵי הָעִיר שֶׁהֵלֵךְ אֵלֵיהֶם.
13 הַגִּמְרָא מְבִיאָה מַעֲשֵׂה בַעֲנָן זֶה: רַב הוֹנָא גָזַר תַּעֲנִיתָא עַל הַצִּיּוֹר
14 עַל צָרָה שֶׁהִיָּתָה בְּעִירוֹ. עַל לְנִפְיָה רַב תִּנָּה בְּרַ הַנִּילָא שֶׁהָיָה דָר
15 בְּעִיר אַחֲרָת, וְכָל כְּנִי קָתִיָּה וְ– בְּנֵי עִירוֹ, וְרַמּוֹ גְּבָאֵי הַצְדָקָה עֲלֵיהֶם
16 צָדָקָה, וְיִתְּבוּ לָהֶם. כִּי בָּעָו רַב חֲנָה וּבְנֵי עִירוֹ לְמִיתֵי לְמִקּוֹמָם, אָמְרוּ
17 לֵיהּ לְרַב הוֹנָא, נִתְּבָה לָן מָר אֶת הַצְדָקָה שֶׁנִּתְקַבְּלָה מֵעַמָּנוּ, וְנִיזִיל
18 וְנִפְרָגִים כִּי עֲנִי קָאֵתִין וְ– עִירוֹ. אָמַר לָהֶם, תִּנְיָנָא בְּבִרְיִיתָא, כְּמָה
19 דְּכָרִים אָמְרוּ שֶׁבְּנֵי הָעִיר לֹקְחוּם הַצְדָקָה לְעִירָם, כְּשֶׁאֵין שָׁם

1 אַגַּב דִּינוֹ שֶׁל רַבָּא בִּגְבוּ וְהוֹתִירוּ, מְבִיאָה הַגִּמְרָא מֵאִמְרָא בַּעֲנָן זֶה:
2 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר, כְּנִי הָעִיר שֶׁהֵלְכִי לְעִיר אַחֲרָת,
3 וְפָסְקִי עֲלֵיתָן אֲנִשִּׁי אוֹתָהּ עִיר צָדָקָה, נִתְּנִין אוֹתָהּ לְגַבְאֵי צְדָקָה שֶׁל
4 הָעִיר אֶף שְׂאִינִם דְּרִים שָׁם, שֶׁלֹּא יִחְשְׁדוּם שְׂאִינִם נִתְּנִים צְדָקָה
5 שֶׁפָּסְקוּ עֲלֵיהֶם, וְכִשְׁתֵּן בָּאֵין לַחֲזוֹר לְעִירָם, תּוֹבְעִים אֶת הַצְדָקָה
6 שֶׁנִּתְּנוּ וְכִבְיָאִין אוֹתָהּ עֲשָׂתָן, וְכִפְרִינִסִין כִּי עֲנִי עִירוֹ.
7 רֵאִיָּה מְבִרְיִיתָא: תִּנְיָנָא נְפִי הָבִי, כְּמָה מִכְּנִי הָעִיר שֶׁהֵלְכִי לְעִיר אַחֲרָת
8 וְפָסְקִי עֲלֵיתָן צָדָקָה, נִתְּנִין, וְכִשְׁתֵּן בָּאֵין לְעִירָם כִּבְיָאִין אוֹתָהּ עֲשָׂתָן
9 וּמִפְרָגִים בַּה עֲנִי עִירָם. וְיַחֲדִיד שֶׁהֵלֵךְ לְעִיר אַחֲרָת וְפָסְקִי עֲלֵיו
10 צָדָקָה, נִתְּנָה, וּכְשֶׁחֲזוֹר לְעִירוֹ אֵינוֹ נוֹטֵלָה לְהַבִּיאָה לְעִירוֹ, אֵלֹא

1 חָבֵר עִיר - תלמיד חכם המתעסק בצרכי ציבור, אָבֵל אם יֵשׁ שָׁם
2 חָבֵר עִיר, אף צדקה של בני עיר אחרת תִּינָתֵן לְחָבֵר עִיר שִׁיחֻלְקָה
3 כראות עיניו, שדעתם היתה שיעשו בצדקה שנותנים כדעת
4 החכם, וְכָל שָׂבִין בַּמַּעֲשֵׂה זֶה, דַּעְנֵי דִידִי וְדִידֵיכוֹ - של עירי ושל
5 עירכם עָלֵי כְּטִיבֵי צְדָקָה, וּדְאֵי נִדְרָתָם עַל דַּעְתִּי.

משנה

6 אֵין מוֹכְרִין אֶת בֵּית הַכִּנְסַת שֶׁל רַבִּים לְיָחִיד אֶף כְּדִי לְהַתְּפִלָּל בּוֹ,
7 כְּפִי שְׂמוֹרֵדִין אוֹתוֹ מְקַדְּשָׁתוֹ, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמְרוּ לוֹ חֲכָמִים,
8 אִם כֵּן, אָף לֹא יִמְכְּרוּ בֵּית כִּנְסַת מְעִיר גְּדוֹלָה שִׁישׁ מִתְּפַלְּלִים רַבִּים
9 לְעִיר קְטָנָה שִׁישׁ מִעַט מִתְּפַלְּלִים, שֶׁהִי מוֹרִידוֹ מִקְדוּשָׁתוֹ, וְלֹא
10 יִתְּכֵן שֶׁאִסּוּר, שֶׁאִם כֵּן לֹא תִּמְצָא מְכִירָה בְּבֵית הַכִּנְסַת, וְאִם כֵּן אֶף
11 לַמְּכֹרֶה שֶׁל רַבִּים לְיָחִיד מוֹתֵר.

גמרא

12 הגמרא דנה בטעמו של רבי מאיר. מקשה הגמרא: שְׂפִיר קְאָמְרִי
13 לִיה רִבְּנָן לְרַבִּי מֵאִיר שֶׁאֵין חִילּוּק בֵּין לַמְּכֹרֶה שֶׁל רַבִּים לְיָחִיד
14 לַמְּכִירָה מִעִיר גְּדוֹלָה לְקִטְנָה, וְמָה יֵשִׁיב עַל כֵּךְ רַבִּי מֵאִיר. מִתְּרַצָּת
15 הַגְּמָרָא: וְרַבִּי מֵאִיר יֵשִׁיב, בַּמְּכִירָה מְעִיר גְּדוֹלָה לְעִיר קְטָנָה, מִיֵּיחָרָא
16 קְדִישָׁא בְּקִדּוּשַׁת בֵּית הַכִּנְסַת, וְהִשְׁתָּא לְאַחַר הַמְּכִירָה נָפְי קְדִישָׁא
17 בְּקִדּוּשָׁתוֹ, וְלִכְּנָן אֵין חִילּוּק וּמוֹתֵר לַמְּכֹרֶה, אֶךְ מְרַבִּים לְיָחִיד, לְאַחַר
18 הַמְּכִירָה לִיכָא קְדוּשָׁה בְּקִדּוּשָׁה הִרְאִישׁוֹנָה, שֶׁהִי אֵין אוֹמְרִים
19 דְּבָרִים שֶׁבְּקִדּוּשָׁה בַּפְּחוֹת מִעֲשֶׂרָה.

20 לפי זה מבארת הגמרא דעת חכמים: וְרִבְּנָן יֵשִׁיבוּ לֵכָךְ, אִי אִיכָא
21 לְמִיחָשׁ שִׁיּוּר מִקְדוּשָׁתוֹ בַּמְּכִירָה מְרַבִּים לְיָחִיד מִן הַטַּעַם הָאֵמּוּר,
22 כִּי הֵא נְוִנָא בַּמְּכִירָה מִעִיר גְּדוֹלָה לְקִטְנָה נָפְי אִיכָא לְמִיחָשׁ לֵכָךְ,
23 מְשׁוּם 'בְּרֹזֵב עִם הַדֶּרֶת קֶלֶךְ' (משלי יד כח), שֶׁבְּעִיר גְּדוֹלָה יֵשׁ רַבִּים,
24 וַיֵּשׁ בִּכְךָ יוֹתֵר הִדְרַת מֶלֶךְ. וְאִם בְּאוֹפֵן זֶה אֵין חוֹשְׁשִׁים לֵכָךְ, שְׂכִינָן
25 שְׂמוֹכֵר וּמִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדַמִּים לְצוּרֶךְ דְּבֵר שְׂקִדּוּשָׁתוֹ גְּדוֹלָה יוֹתֵר,
26 יֵצֵא הַקְּדוּשָׁה מִבֵּית זֶה וּמוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְחוּלִין, הוּא הִדִּין
27 שְׂמוֹתֵר לַמְּכֹרֶה לְיָחִיד.

משנה

30 אֵין מוֹכְרִין בֵּית הַכִּנְסַת אֶף שֶׁל רַבִּים לַרַבִּים בַּמְּכִירָה עוֹלָמִית,
31 שֶׁדֶּרֶךְ בּוֹיּוֹן הוּא, שֶׁנֶּאֱמָר דְּנָה בּוֹה מִצֵּד אִסּוּר רִיבִית. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
32 אָלֵא מוֹכְרִים עַל תְּנָאֵי שְׂאֵם יִרְצוּ הַמּוֹכְרִים יִבְטְלוּ אֶת הַמְּכִירָה
33 וְיִחְזְרוּהָ לָהֶם, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים, מוֹכְרִין אוֹתוֹ אֶף
34 מְסַבֵּר עוֹלָם, וְאֶף לְיָחִיד וְלִכְל שִׁימוּשׁ, חוּץ מִתְּפַלְּלֵי דְּבָרִים שֶׁהֵם
35 תְּשִׁימִישֵׁי בּוֹיּוֹן, לְמִרְחֵין, וְלַבּוֹרְקֵין - עִיבּוּד עוֹרוֹת, לְמִבְּלִי שֶׁל אָדָם
36 טָמֵא, וְלִבְּלִית הַפִּסִּים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִי, מוֹכְרִין אוֹתָהּ לְשֵׁם חֶזֶר, וְאִם
37 אִכְּנָן פִּירְשׁוּ כֵךְ בִּשְׁעַת הַמְּכִירָה הִלּוּקָה מַה שְׂתִּירְצָה יַעֲשֶׂה, וְאֶף
38 אַרְבַּעַת הַדְּבָרִים הַנּוֹכְרִים.

גמרא

39 שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה, שֶׁלְּרַבִּי מֵאִיר מוֹכְרִים בֵּית הַכִּנְסַת עַל תְּנָאֵי שְׂאֵם
40 יִרְצוּ יִחְזְרוּהָ. הַגְּמָרָא דְּנָה בּוֹה מִצֵּד אִסּוּר רִיבִית. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
41 וְלְרַבִּי מֵאִיר הִכִּי דִּידִי בְּהַקְּנוּם, הָא אִם תִּתְּבַטֵּל הַמְּכִירָה הֵיאָה
42 לָהּ שִׁימוּשׁ הַקְּנוּם בּוֹ רִבִּית שֶׁל שֶׁכֶר הַמִּתְּנַת מִעוֹתֵיהֶם בִּיד
43 הַמּוֹכְרִים, וְאִסּוּר.

44 מִתְּרַצָּת הַגְּמָרָא: אָמְרִי יוֹחֲנָן, רַבִּי מֵאִיר בְּשִׁיטָה רַבִּי יְהוּדָה
45 אָמְרִי, דְּאָמְרִי שֶׁבְּדֶרֶךְ מִכָּר אִם יֵשׁ רַק צֵד אֶחָד בְּרִבִּית - שִׁישׁ סַפֵּק
46 אִם יִבּוֹאוּ לִידֵי רִיבִית, מוֹתֵר, כִּיּוֹן שֶׁאֵין זֶה וְדָאֵי שִׁיעֲבֵרוּ עַל
47 הָאִסּוּר. הִתְנַיָא בְּבִרְיָתָא, הִרִי שְׁתִּיהַּ מִלּוּה נִזְשָׁה (-תובע) בְּהִבְרִיז
48 מִנָּה שֶׁהִלּוּהָ, וְנִזְשָׁה לוֹ הִלּוּה שְׁדָּהוּ מְכָר, דִּהִינּוּ שֶׁאִם לֹא יִחְזֹר לוֹ
49 עַד זְמַן פְּלוּגֵי תֵּהָא הַשְּׂדָה שֶׁלוֹ, הִדִּין הוּא שְׂבִיטָן שְׂמוֹכֵר - הִלּוּה
50 אוֹבֵל אֶת פִּירֵי הַשְּׂדָה עַד אוֹתוֹ זְמַן מוֹתֵר, שֶׁאֵין בּוֹה חֶשֶׁשׁ רִיבִית,
51 אֶךְ אִם הִלּוּקָה - הַמִּלּוּה אוֹבֵל פִּירֵי בָאוּתוֹ זְמַן אָסוּר, שֶׁמָּא יִפְרַע
52 הִלּוּה אֶת הַהִלּוּהָ וְלֹא יִמְכּוֹר לַמִּלּוּה אֶת הַשְּׂדָה, וְנִמְצָא שֶׁמִּלְבַּד

55 מִעוֹת הַהִלּוּהָ אִכְל הַמִּלּוּה פִּירוֹת הִלּוּה בִּשְׁכֶר הַמִּתְּנַת מִעוֹתֵי
56 אִצְלוּ, וְאִסּוּר מִשּׁוּם רִיבִית. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִי, אָפִילוּ אִם הִלּוּקָה
57 אוֹבֵל פִּירוֹת מוֹתֵר, כִּיּוֹן שִׁישׁ רַק צֵד אֶחָד שִׁיבּוֹא לִידֵי רִיבִית, וְכִיּוֹן
58 שֶׁאוֹכֵל הַפִּירוֹת בְּדֶרֶךְ מִכָּר, לֹא אִסּוּר זֹאת חֲכָמִים. וְאָמְרִי רַבִּי יְהוּדָה
59 בְּרִיאָה לְשִׁיטָתוֹ, מִיֵּשָׁה בְּבִיתוֹם כֵּן וְכֵן שְׁעִשָּׁה שְׁדָּהוּ מְכָר לַמִּלּוּה
60 כְּפִי הָאוֹפֵן הַמְּבּוֹאֵר כֵּאֵן עַל פִּי הוֹרָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן צְנִינָה, וְלִזְכָּרָה
61 אוֹבֵל פִּירוֹת הֵיךְ קוֹדֵם זְמַן הַפִּירָעוֹן, וּמוֹהוֹרָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
62 עֲזַרְיָה שְׂמוֹתֵר לְלִזְכָּר לַאֲכוֹל פִּירוֹת, מוֹכֵחַ בְּשִׁיטָתִי שְׂמוֹתֵר. אָמְרוּ
63 לוֹ חֲכָמִים, וְכִי מְשָׁם יֵשׁ הָאָהָה לְשִׁיטָתְךָ, הִרִי מְכָר אוֹבֵל פִּירוֹת הֵיךְ,
64 וְלֹא לִזְכָּרָה כְּדִבְרִיךָ, וְלִכְּנָן הַתִּיר כְּדִבְרֵי הַכָּל.
65 מִבְּאֵר הַגְּמָרָא: מֵאִי בִּנְיָיְהוּ, צֵד אֶחָד בְּרִבִּית אִיכָא בִּנְיָיְהוּ, מֵר -
66 רַבִּי יְהוּדָה מְכָר, צֵד אֶחָד בְּרִבִּית מוֹתֵר, כִּיּוֹן שֶׁהוּא רַק סַפֵּק שְׂמָא
67 בְּאִכִּילַת הַפִּירוֹת יִבּוֹא לִידֵי רִיבִית דְּרַבְנָן שְׁגוּרָא אֶף עַל רִיבִית
68 בְּמִכָּר. וְכֵר - תִּנָּא קָמָא מְכָר, צֵד אֶחָד בְּרִבִּית אָסוּר, כִּיּוֹן שִׁישׁ צֵד
69 שְׂמָא בְּאִכִּילַת הַפִּירוֹת יִבּוֹא לִידֵי רִיבִית. וְרַבִּי מֵאִיר שֶׁהִתִּיר
70 בַּמִּשְׁנָתוֹ לַמְּכֹרֶה בֵּית כִּנְסַת עַל תְּנָאֵי, וְאֶף שֶׁעֲלוּל לִהְיוֹת
71 שְׂמִשְׁתַּמֵּשִׁים בּוֹ בִּשְׁכֶר שְׂמִעוֹתֵיהֶם בִּיד הַמּוֹכְרִים, סָבֵר כְּרַבִּי
72 יְהוּדָה שֶׁהִתִּיר זֹאת.

73 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בִּיאוּר אַחֵר בַּמְּחֻלְקוֹת: רַבָּא אָמְרִי, דְּבּוּלִי עֲלִמָא -
74 רַבִּי יְהוּדָה וְחֲכָמִים, סוֹבְרִים שֶׁצֵּד אֶחָד בְּרִבִּית אָסוּר, וְהִתְנַחֵם הַגִּידוֹן
75 הָאֵם מוֹתֵר רִבִּית עַל מִנָּה לְהַחְזֹר אִיכָא בִּנְיָיְהוּ, שֶׁהִתְנָה שְׂכִישְׁגִיעַ
76 הַזְּמַן וַיִּפְרַע הִלּוּה, יִחְזֹר הַמִּלּוּה דְּמִי הַפִּירוֹת שֶׁאִכְלָה, מֵר - רַבִּי
77 יְהוּדָה מְכָר, רִבִּית עַל מִנָּה לְהַחְזֹר מוֹתֵר, שֶׁהִי אֶף אִם יִבּוֹא לִידֵי
78 רִיבִית יִחְזְרוּהָ הַמִּלּוּה, וְכֵר - תִּנָּא קָמָא מְכָר, שְׂכִינָן שֶׁהִי רִיבִית
79 בִּשְׁעַת אִכִּילַת הַפִּירוֹת, אָסוּר אֶף עַל מִנָּה לְהַחְזֹרָה.

80 שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה: וְחֲכָמִים אוֹמְרִים מוֹכְרִין אוֹתוֹ מְסַבֵּר עוֹלָם וְכוּ'.
81 בַּמִּשְׁנָה מְבּוֹאֵר מִחֻלּוֹקֶת בֵּדִין מְכִירָה לְשֵׁם חֶזֶר וְלִהְשַׁתְּמֵשׁ בּוֹ
82 אַחֵר כֵּךְ לְשִׁימוּשֵׁי בּוֹיּוֹן. הַגְּמָרָא דְּנָה בְּהַטְלַת מִי רַגְלִים בַּמִּקּוֹם
83 תְּפִילָּה: אָמְרִי רַבִּי יְהוּדָה אָמְרִי שְׂמוּאֵל, מוֹתֵר לְאָדָם לְהִשְׁתַּיֵּן מִיָּם בְּתוֹךְ
84 אֲרֻבָּע אַמּוֹת שֶׁל תְּפִלָּה - שֶׁהִתְּפַלְּלוּ בָּהֶן. רַבִּי יוֹסֵף תִּמָּה עַל חִידוּשׁוֹ
85 שֶׁל שְׂמוּאֵל: אָמְרִי רַבִּי יוֹסֵף, מֵאִי קָא מְשַׁמֵּעַ לָן שְׂמוּאֵל, הִלָּא תְּנִינָא
86 בַּמִּשְׁנָתֵינוּ, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִי, מוֹכְרִין אוֹתָהּ לְשׁוֹם חֶזֶר וְלִזְכָּרָה מַה
87 שְׂתִּירְצָה יַעֲשֶׂה, וּמְבּוֹאֵר שְׂמוֹתֵר לְקוֹנָה בֵּית הַכִּנְסַת לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּל
88 צְרִכֵּי וְאֶף תְּשִׁימֵשׁ בּוֹי כַּעֲשִׂית צְרִכֵּי, וְאָפִילוּ רִבְּנָן שֶׁחִלְּקוּ וְאִסּוּר,
89 גַּם הֵם לֹא קְאָמְרִי אָלֵא בְּבֵית הַכִּנְסַת דְּקָבִיעַ קְדוּשָׁתִּיהָ, אָבֵל בְּאַרְבַּע
90 אַמּוֹת שֶׁהִתְּפַלְּלוּ בָּהֶן דִּלָּא קָבִיעַ קְדוּשָׁתִּיהָ, לֹא אִסּוּר זֹאת.

91 בְּרִייתָא בַּעֲנִין זֶה: תְּנִי תְּנָא קָבִיעַ דְּרַב נַחֲמָן, הַתְּתַפְּלָל וְאַחֵר כֵּךְ
92 רֹצֵה לְהִשְׁתַּיֵּן, מְרַחֵק אֲרֻבָּע אַמּוֹת מִמִּקּוֹם תְּפִילָּתוֹ וּמִשְׁתַּיֵּן. וְכֵן
93 הַפְּשָׁטִין וְרֹצֵה לְהִתְּפַלֵּל, מְרַחֵק אֲרֻבָּע אַמּוֹת מִמִּקּוֹם שֶׁהִשְׁתַּיֵּן שֶׁם
94 וּמִתְּפַלֵּל. אָמְרִי לִיה לְשׁוֹנָה הַבְּרִייתָא, בְּשִׁלְמָא דִּין הַפְּשָׁטִין מְרַחֵק
95 אֲרֻבָּע אַמּוֹת וּמִתְּפַלֵּל, תְּנִינָא בַּמִּשְׁנָה (בְּרַבְנָא כַּסָּה) בְּפֶה יִרְחִיק מִנָּה -
96 מִמִּי הַרְגִּלִּים וְכֵן הַצֹּאֵת, אֲרֻבָּע אַמּוֹת. אָלֵא דִּין הַתְּתַפְּלָל מְרַחֵק
97 אֲרֻבָּע אַמּוֹת וּמִשְׁתַּיֵּן, קָשָׁה עֲלֵיו לָפֶה לִי לְהַרְחִיק, הִרִי אִי הִכִּי
98 קְדִישְׁתֵּינָהוּ לְבּוֹלְהוּ שְׂבִילִי דְּהִתְּרַדְּעָא, שֶׁאֵין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁלֹּא
99 הִתְּפַלְּלוּ בָּהֶן עוֹבְרֵי דְרָכִים, אִלָּא וְדָאֵי אֵין קְדוּשָׁה בַּמִּקּוֹם זֶה
100 וּמוֹתֵר לְהִשְׁתַּיֵּן בּוֹ.

101 מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: תְּנִי בְּבִרְיָתָא יִשְׁתָּה כְּדִי הִילּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת קוֹדֵם
102 שִׁישְׁתִּין, אֶךְ אַחֵר שֶׁשָּׂדָה אֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק מֵאוֹתוֹ מִקּוֹם.

103 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: בְּשִׁלְמָא הִדִּין שֶׁהִשְׁתַּיֵּן יִשְׁתָּה כְּדִי הִילּוּךְ אֲרֻבָּע
104 אַמּוֹת וְיִתְּפַלֵּל, הַטַּעַם מְשׁוּם נִיצְצוֹת שְׁנֵתוּם בְּהַטְלַת מִי רַגְלִים,
105 שֶׁלֹּא יִטְנֹפוּ בְּגִדּוֹ מֵהֶם, אָלֵא הִדִּין שֶׁהִתְּפַלֵּל יִשְׁתָּה כְּדִי הִילּוּךְ
106 אֲרֻבָּע אַמּוֹת וְאַחֵר כֵּךְ יִשְׁתִּין, לָפֶה לִי, הִרִי אֵין קְדוּשָׁה בַּמִּקּוֹם זֶה
107 כְּמְבּוֹאֵר.

108 מִתְּרַצָּת הַגְּמָרָא: אָמְרִי רַבִּי אֲשִׁי, צָרִיךְ לְשַׁהוֹת מִשּׁוּם שְׂבִיל הַזְּמַן שֶׁל
109 כְּדִי הִילּוּךְ אֲרֻבָּע אַמּוֹת, עֲדִיין תְּפַלְּתוֹ קְדוּשָׁה בְּפִי, וְיִרְחִישִׁי מְרַחֵק
110 שְׂפּוֹתֵיהָ - שְׂפִתּוֹתָיו מִרְחָשׁוֹת אֶת תִּבְיוֹת הַתְּפִילָּה.

111 הַגְּמָרָא מְבִיאָה כְּמָה תְּנָאִים שֶׁהִאֲרִיכוּ יָמִים מִטַּעֲמִים שׁוֹנִים,
112 שֶׁהִרְאִשׁוּן שְׁבָהֶם הוּא בַּעֲנִין הָאֲחֵרוֹן: וְלִפְנֵי סִינָן, וְהוּא נוֹטְרִיקוֹן
113 שְׂמוֹת הַתְּנָאִים הַמּוֹכְרִים (רַבִּי זְכָאִי, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׂמוּעַ, רַבִּי

השחיטה עצמה, זהו חלק מעבודת השחיטה – ולכן זהו
חלק גם בעבודה הכללית של פסח, שצריך ואפשר
לתקן תמיד.

המשך ביאור למס' מגילה ליום שני עמ' א

ארץ ישראל, טִיבָה כִּיִּיפוּ לִיָּה לָרֵב הוֹנָא - הִיו כְּפופִים לָרֵב הוֹנָא
 מחמת גדלותו, ולכן יכול הוא לקרוא ראשון במקום כהן, **אֱלָא רַב**,
 לא כל הכהנים היו כפופים אליו, שכן **הָא אִיכָא** - הרי היה דר
 בנהרדעא **שְׁמוּאֵל דְּכִתְנָא תָּנִה** - שהיה כהן ודָּבַר עֲלֵיהּ - הנהיגו
 עליו, כלומר כיבודו רב שילך לפניו, וכיצד היה יכול רב לקרוא
 ראשון בבבל. מתרצת הגמרא: לעולם היה רב מכובד מכל בני
 דורו ואף **שְׁמוּאֵל נְפִי טִיבָה תָּנִה כִּיִּיפוּ לִיָּה לָרֵב**, ומה שהיה הולך
 לפניו, רב הוא **דְּעָבֵד לִיָּה כְּבוֹד** - היה זה כבוד שרב עשה לו, וְכִי
 עָבֵד לִיָּה רב כבוד שבוה מראה שהוא כפוף אליו, דווקא **כְּפָנִי**,
 אך **שְׁלָא כְּפָנִי לֹא עָבֵד לִיָּה כְבוֹד**, ואותו מעשה שרב קרא ראשון
 היה בבבל שאינה מקומו של שמואל שהיה בנהרדעא.
 הוכחה שרב קרא ראשון: הִכִּי נְפִי מִסְתַּתְּרָא דָּרֵב כְּכִתְנִי קְרָא, דְּאִי
 סְלָקָא דְּעָתִיד בִּישְׁרָאֵל קְרָא - אם תעלה בדעתך שרב קרא שלישי,
 לִפְנֵיהּ מֵאִי מַעְסָא קְרִיד - מדוע בירך לפניו, הרי במשנה מבואר
 שרק הפותח בתורה מברך לפניו, ואם כן ודאי שקרא ראשון ולכן
 בירך לפניו.
 הגמרא דוחה את ההוכחה: אף אם רב היה השלישי מכל מקום
 היה לו לברך, כי מעשה זה היה לְאַחַר הַתְּקֵנָה של חכמים שכל
 הקוראים יברכו לפני קריאתם, כמו שנתבאר לעיל (כא). הגמרא
 לא מקבלת את הדחייה, ומקשה: **אִי הִכִּי** שהיה זה לאחר התקנה,
 לְאַחֲרֵיהּ נְפִי לְקְרִיד - (היה לרב לברך), שהרי התקנה היתה אף על
 ברכה שלאחריה. ובעל כרחך שמעשה זה היה לפני התקנה, ומה
 שבירך לפניו משום שהיה הראשון. מתרצת הגמרא: לעולם
 אפשר שהיה המעשה לאחר התקנה, ומאחר שהתקנה היתה
 משום הנכנסים והיוצאים, **שְׂאֵי הִיכָא דִּיְהִיב רַב** - שונה היה מקומו
 של רב, דְּמִיַּעַל עֲיָלִי - להכנס באמצע קריאת התורה היו רגילים
 כבשאר מקומות מחמת אונס וכדומה, והיה צורך לתקן שכולם
 יברכו לפניו.

המשך ביאור למס' מגילה ליום שבת קודש עמ' ב

18 בָּרַךְ בְּרִיָּה, רַב הוּנָא אֵינִישׁ גּוֹצָא ו-נִמְנָךְ קוֹמָה תָּהִי, וּכְאִשְׁרֵי נָנָא
 19 אֶפְרָיִם - יֵשֶׁן עַל מִיטָה בְּאוֹתוֹ זֶמֶן, אֲתֵינָן בְּתִיָּה וְכִלְתִּיהָ שְׁלֵא
 20 הִבְחִינוּ בּוּ מִתּוֹךְ הַדְיוֹת נִמּוֹךְ, וְשִׁלְחָן וְשִׁדְרֵין מְנִיְהוּ עָלֶיהָ - וּפִשְׁטוּ
 21 אֶת בִּגְדֵי הַמָּשִׁי שֶׁעָלִיהָ וְהִשְׁלִיכוּ עָלֶיהָ, עַד רְאִיטוּם בְּשִׂדְרָא - עַד
 22 שֶׁנִּתְבַּסָּה בְּבִגְדֵי מָשִׁי כְּבִרְכַּת רַב. וְשָׁמַע רַב שֶׁנִּתְקִימָה בְּרִכְתּוֹ
 23 וְיֹאקֶפֶד עַל רַב הוּנָא, אָמַר, סָא טַעֲמָא לֹא אֲמַרְתָּ לִּי כִּי בְּרִכְתִּידָא
 24 ו-כְּשִׁבְרִיכְתִּיקָא, וְכֵן לְמַר, כְּלוֹמַר שֶׁאִם אֲנִי אֶתְבָּרַךְ בְּכֶךְ, וְהִיתָה
 25 הַבְּרָכָה מִתְקִימָת בִּי וְהִיטִי זֹכֶה לַעֲשִׂיּוֹת.
 26 תֵּנָא נֹסֵף שְׁהֶאֱרִיךְ יָמָיו: שְׁאֵלּוּ תַלְמִידֵי רַב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שָׁמוּעַ,
 27 בְּמָה הָאֲרַבְתָּ יָמָיו. אָמַר לָהֶם, מִיָּמֵי לֹא עָשִׂיתִי כַּפְּסִידָא - קִיצוֹר
 28 דֶּרֶךְ לְבֵית הַבְּנֵי לַעֲבוֹד דְּרַבּוֹ, וְלֹא נִכְנַסְתִּי לְאַחֵר שִׁישְׁבוּ
 29 הַתַּלְמִידִים עַל הַקֶּרֶקַע וּפְסַעְתִּי עַל רְאִשֵׁי עַם קְדוֹשׁ, שְׁהַעוֹבֵר
 30 בֵּינֵיהֶם צָרִיךְ לְהִרְחִיב פְּסִיעוֹתָיו וְנִרְאָה כְּפוּסַע עָלֵיהֶם, וְלֹא נִשְׁאַתִּי
 31 כְּפִי עַל הַדּוֹכֵן בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים בְּלֹא בְּרָכָה לַפְּנִיָּה.
 32 שְׁאֵלּוּ תַלְמִידֵי רַב רַבִּי פְּרִידָא, בְּמָה הָאֲרַבְתָּ יָמָיו. אָמַר לָהֶם, מִיָּמֵי
 33 לֹא קִדְּמִנִי אִישׁ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ אֲלֵא הִשְׁכַּמְתִּי וּבִבְתִּי רִאשׁוֹן.